

Юрій Козій

*Львівський державний інститут
фізичної культури*

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ СПОРТИВНОГО РУХУ В УКРАЇНСЬКІЙ ДІЯСПОРІ США І КАНАДИ

Однією з унікальних особливостей історичного розвитку українського спорту є функціонування його організованих структур спорту за межами українських земель. Незважаючи на активну в останні роки співпрацю провідників української діаспори та керівників владних та олімпійських структур спорту залишається маловідомою, а на науковому рівні практично не вивчалася.

Метою нашого дослідження є аналіза передумов виникнення, особливостей розвитку та перспектив функціонування спортивного руху в середовищі української діаспори США та Канади. Організовані структури спорту серед української громади існують також в інших державах (Австралія, Аргентина, окремі країни Європи), проте саме в США та Канаді таке явище є найбільш виразним і дієвим.

Відзначимо, що дослідження такої проблеми потребує масштабного пошуку історичних джерел, спеціальної літератури, документів, архівних збережень, запису свідчень та спогадів провідників та учасників спортивного життя української діаспори.

Попередні результати нашого дослідження дозволяють стверджувати, що важливою основою існування та розвитку українського спортивного руху в США та Канаді є чітка й продумана організаційна структура.

У середині 50-их років, після кількох років діяльності та співпраці поодиноких спортивних осередків в США та в Канаді (у 1953 р. на сході США українські спортивні осередки об'єдналися в Союз Українсько-Американських Спортивних Товариств — Схід (СУАСТ-Схід) з централею у Нью-Йорку, а на заході США — в СУАСТ-Захід з центра-

лею у Чикаго; в Канаді створено Союз Спортивних Товариств Канади — ССТК) постала необхідність організувати єдиний центральний орган управління всіма українськими спортивними товариствами на теренах США й Канади.

24 грудня 1955 року у місті Торонто (Канада) відбулися Основуючі Збори українських спортивних товариств, що існували і діяли в США й Канаді, на яких було утворено Українську Спортову Централю Америки та Канади (УСЦАК). На цих зборах було прийнято статут УСЦАК. В основуючих зборах взяло участь 13 українських спортивних осередків (9 з США та 4 з Канади). Два осередки надіслали письмові вітання. УСЦАК була поділена на три рівнорядні Делегатури. Дві Делегатури в США: УСЦАК-Схід та УСЦАК-Захід і одна Делегатура в Канаді: УСЦАК-Канада. Сьогодні **Делегатура УСЦАК-Схід** об'єднує в своїх рядах такі українські спортові осередки:

1. УСВТ “Чорноморська Січ” — Ньюарк (Нью-Джерзі)
2. УСО “Тризуб” — Філядельфія (Пенсильванія)
3. Український Спортивний Клуб (Нью-Йорк)
4. СК СУМ “Крилаті” — Йонкерс (Нью-Йорк)
5. Карпатський Лещатарський Клуб (Нью-Йорк)
6. УАСТ — Рочестер
7. Спортивні гуртки Пласту (США)
8. Спортивні гуртки СУМу (США)

Делегатура УСЦАК-Захід:

1. УАСТ “Леви” — Чикаго (Ілліной)
2. СК СУМ “Крила” — Чикаго (Ілліной)

3. УАСТ "Черник" — Детройт (Мішіген)
4. УАСТ "Львів" — Клівленд (Огайо)

Делегатура УСЦАК-Канада:

1. СТ "Україна" — Торонто (Онтаріо)
2. Спортовий гурток СУМ — Торонто (Онтаріо)
3. Спортовий гурток Пласту — Торонто (Онтаріо)
4. Молодеча Ліга — Торонто (Онтаріо)
5. СТ "Україна" — Ошава (Онтаріо)
6. КЛК — Торонто (Онтаріо)
7. УНО "Сокіл" — Гакстон (Онтаріо)

Згідно статуту, щороку УСЦАК проводить змагання в найбільш поширених видах спорту: у березні — лещатарські (лижний спорт), у травні — відбиванки (волейбол), у вересні — тенісу і плавання (змагання проводяться в 4-ох вікових групах — чоловіки, жінки, юнаки і юначки). На спортивних майданчиках Делегатури-Схід під патронатом УСЦАК відбуваються турніри копаного м'яча (футбол), настільного тенісу, кошківки (баскетболу), легкої атлетики і шахів. Також на терені Делегатури-Схід кожного року відбуваються Українські Спортові Ігрища Молоді, а в першу чергу — піднесення її національних почуттів. Саме тому почали організовуватися турніри, річні змагання, ігрища молоді, в яких брали участь сотні українських спортсменів і прихильників українського спорту. Отже, всі перебували в рідній, українській атмосфері. Не зважаючи на відстань, більшість українських спортивних осередків вважали за честь і за обов'язок делегувати свої команди на популярні спортивні імпрези УСЦАК (О. Твардовський, 1997).

На протязі багатьох років УСЦАК докладав чималі зусилля в пляні популяризації спорту, як основного засобу фізичної культури, який відіграє важливу роль не тільки як виховний чинник серед молоді, а й є суттєвим чинником міжнародної політики. Тому у діаспорі, спорт, займає особливе місце і має надзвичайне значення, а УСЦАК залучає до його лав якнайбільше число україн-

ської молоді й сприяє його розповсюдженню по усіх куточках українських поселень в США і Канаді (О. Твардовський, 1997).

УСЦАК в процесах відродження українського спорту

У 1991 р. Україна стала незалежною державою. Цей факт дістав своє відлуння і на американському континенті. УСЦАК бере на себе почесну довгоочікувану, але разом з тим надзвичайно відповідальну місію, яка передбачає відродження спорту в Україні, визнання українських спортсменів у світі. Провід УСЦАК почав тісно співпрацювати з НОК України, Міністерством Молоді й Спорту, Українською Спортивною Асоціацією, федераціями України з окремих видів спорту та іншими спортивними організаціями України. Важливим кроком УСЦАК в даному напрямку стало заснування "Фонду відродження спорту в Україні", завдяки якому УСЦАКом були сплачені дуже великі кошти до понад 30-ти Міжнародних федерацій і асоціацій для того, щоб Українські федерації змогли увійти до них рівноправними членами (О. Твардовський, 1997). Успіхами кропіткої праці УСЦАК в даному десятиріччі вважаємо Олімпіяду — 1996 в Атланти, для підготовки якої збірній команді України були створені належні умови, саме Проводом УСЦАК. Постійну турботу і допомогу члени збірної України відчували і під час проходження Олімпіади. А 10-те місце України між 197 країнами світу — це успіх, як українських спортсменів, тренерів, керівників, так і усієї української громади в США та Канаді.

Передбачаємо, що наші подальші дослідження механізмів функціонування організованих етнічних структур спорту дадуть можливість визначити перспективні шляхи співпраці спортивної України та спортивної діаспори.

Література:

1. О. Твардовський, На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК. Ньюарк, 1997, 142 с.
2. Наш Спорт (упоряд. О. Твардовський), Ньюарк, 1984-1998.
3. У 25-річчя УСЦАК (1955-1980) (упоряд. О. Твардовський, Р. Куціль), Ньюарк, 1980, 60 с.